

BASK EYALETİ:

BASK ÖZERK TOPLULUĞU (EUSKADI)

Berna Erginel

BASK BÖLGESİ (Genel Tanım)

BASK BÖLGESİ

İspanya'nın kuzeyinde özerk bölge. Yüzölçümü 7.234 km² nüfusu ise 3.200.000 kişidir. Özerk Bölgenin başkenti Vitoria-Gasteiz şehridir. Bölgeye özerklik 25 Temmuz 1979 tarihinde verilmiştir. Bölge kendi içinde emniyetini Ertzaintza denilen polis teşkilatı ile sağlamaktadır.

BASKLAR KİMLERDİR?

Basklar Pirenelerin batısında yer alan dört bölgesi İspanya üçü Fransa'da bulunan Bask ülkesi olarak bilinen ve çoğunluğu Kuzey Navara'da yaşayan yerli bir halktır. Kökenleri Akitanyalılara kadar gitmektedir.

DİLLERİ:

Dilleri Baskça'dır ve dil bilimcileri tarafından Hint-Avrupa dilleri Avrupa'ya yayılmadan önce Avrupa'da konuşulan dillerden arta kalan tek dil olduğu söylenmektedir. Baskça izole bir dil olduğundan dolayı dünyada hiçbir dille yakın akrabalığı bulunmamaktadır.

Bask dili veya Euskara, İspanya ve Fransa'da Pireneler'in batı ucunda konuşulur. Son rakamlar, yaklaşık üç milyonluk toplam nüfusun yaklaşık 900.000'inin Baskça konuştuğunu göstermektedir.

Bask Dilinin Kökeni ve hipotezleri

Euskara, genetik olarak izole bir dildir; yani bilinen başka hiçbir dil ailesiyle akraba değildir. Başka hiçbir dil grubuna bağlanamayan dillerde sıklıkla olduğu gibi, Baskçanın kökenini açıklamak için yüzyıllar boyunca bir dizi hipotez ortaya atılmıştır. Ancak bugüne kadarki tek makul teori, Euskara ile Güneybatı Fransa'da konuşulan Akitanya dili arasında genetik bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. İki bin yıl önce Akitanya'da ve Navarra'nın bazı bölgelerinde, günümüz Baskçasının atası sayılabilecek bir dilin konuşulduğuna dair epigrafik kanıtlar mevcuttur.

ETİMOLOJİ:

Türkçede kullanılan Bask kelimesi ; Fransızca *Basque* 'dan gelmiştir. Fransızcaya ise Pireneler'de konuşulan bir Latin dili olan Gaskonca 'dan geçmiştir. Modern Baskçada Bask halkı kendine *Euskaldunak* adını vermektedir.

TARİHİ:

Basklar Pirenelerin batısında yer alan dört bölgesi İspanya üçü Fransa'da bulunan Bask ülkesi olarak bilinen ve çoğunluğu Kuzey Navarra'da yaşayan yerli bir halktır. Kökenleri Akitanyalılara kadar gitmektedir. Bilinen ilk Bask devleti 9.yüzyılda kurulan Pamplona Krallığı 'dır. Bu devlet daha sonra Navarra Krallığı adını almıştır. 1959 yılında kurulan Bağımsızlıkçı Örgüt ETA bu bölgede yıllardır bağımsızlık için bir kampanya sürdürmektedir ancak bu başarılı olmamıştır. 1968'den bu yana dünyanın çeşitli yerlerinde düzenlediği kanlı eylemlerle 850 kişinin ölümüne neden olan ETA, İspanya'nın yanı sıra Avrupa Birliği ve ABD tarafından da terör örgütleri listesine alınmıştır.,,

SİYASİ VE İDARİ YAPI:

Bask Ülkesi idari olarak 1978 yılındaki Özerklik yasası ile 3 ilin birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Bunlar Alava, Biskay ve Guipuzcoa 'dır. Yalnız Bask Ülkesi terimi genellikle bu 3 ilin oluşturduğu idari yapıyla sınırlandırılmamaktadır. Navarra ve İparralde denen Fransa sınırları içindeki Pays Basque bölgesi de tarihi Bask Ülkesinin kültür alanlarıdır.

NÜFUS, ÖNEMLİ KENTLER VE DİLLER

Bask Ülkesi yaklaşık 3.200.000 kişilik bir nüfusa sahiptir. 279.000 Araba'da, 1.160.000 Bizkaia'da ve 684.000 Gipuzkoa'da yaşamaktadır. Bölgede resmi diller Baskça ve İspanyolca'dır. Baskça konuşulan nüfus giderek gerilemekte olup bölgede Baskça konuşan nüfus yalnızca %27'dir. Önemli şehirleri: Başkent Vitoria/Gasteiz, Bilbao/Bilbo ve San Sebastian/Donostia'dır. Navarra ise yaklaşık 560.000 kişilik bir nüfusa sahiptir. Bölgenin en önemli kenti Pamplona şehridir.. Bölgede *Baskça* resmi dil olmasına rağmen bu dili konuşan nüfus sadece kuzeyde yaşamaktadır. Fransa sınırları içindeki Bask Bölgesi yaklaşık çeyrek milyon nüfusa sahiptir. Yerli halk bu bölgeye İparralde adını vermektedir. Bayonne, Biarritz ve Anglet bölgenin önemli şehirleridir.

BASK DİASPORASI

Pek çok Bask ekonomik ve siyasi sorunları dolayısıyla bölgeden göç etmek zorunda kalmıştır. En büyük göç Arjantin'e olmuştur. Yaklaşık %10'unun Bask kökenli olduğu tahmin edilmektedir. Meksika'da Bask toplulukları genellikle Monterrey ve Durango eyaletlerine yerleşmişlerdir. Diğer bir önemli Bask topluluğu ise ABD'nin Idaho eyaletinde yaşamaktadır. Boise şehrinde bir Bask Müzesi ve Kültür Merkezi bulunmaktadır.

BÖLGE

Bask Bölgesi terimi, Bask dilinde Euskal Herria olarak bilinen ve Bask halkının yaşadığı bir bölge topluluğunu ifade eder

Kuzey Bask Ülkesi

Kuzey Bask Ülkesi, Baskça'da Iparralde (kelimenin tam anlamıyla “kuzey kısmı”) olarak bilinir. Bask Ülkesi'nin tamamen Fransa sınırları içinde, özellikle Fransa'nın Pyrénées-Atlantiques bölümünün batı kesiminde bulunan kısmıdır

Güney Bask Bölgesi

Güney Bask Bölgesi, Baskça'da Hegoalde (kelimenin tam anlamıyla "güney kısmı") olarak bilinir ve Bask bölgesinin tamamen İspanya sınırları içinde kalan kısmıdır. Genellikle İspanyol Bask Bölgesi olarak bilinir. Bask Bölgesi'nin en büyük ve en kalabalık kısmıdır. İki ana bölgeden oluşur: Bask Özerk Topluluğu (başkent Vitoria-Gasteiz) ve Navarra İmtiyazlı Topluluğu (başkent Pamplona-Iruña).

İKLİM

Bask Bölgesi sıcak, nemli ve yağışlı bir okyanus ikliminin hakimiyetindedir. Kıyı bölgesi Yeşil İspanya'nın bir parçasıdır ve dolayısıyla iklim Bayonne ve Biarritz için de benzerdir. Navarra'daki iç bölgeler ve özerk topluluğun güney bölgeleri geçiş iklimidir ve mevsimler arasında biraz daha geniş sıcaklık dalgalanmaları olan karasal Akdeniz iklimine sahiptir.

BASK KÜLTÜRÜ

Bask Bölgesi, kendine özgü dili, gelenekleri, festivalleri ve müziğiyle kendine özgü bir kültüre sahip sınır ötesi bir kültür bölgesidir.

Bölgede yaşayan Basklar, öncelikle Ikurriña bayrağı, Lauburu haçı ve Zazpiak Bat arması sembolü ile temsil edilmektedir, meşe ağacı da en çok saygı duyulan ağaçtır.

Günümüzdeki belirgin sekülerleşmelerine rağmen Basklar yüzyıllardır Katoliktir. Bununla birlikte, dini bayramlarının çoğunu atalarının inançlarına ve pagan yerlerine borçludurlar.

Bu inançlar bazen 15. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Aziz Miguel, Aziz Meryem, Aziz John ve Aziz Petrus en çok tapınılan ve kadim kültleridir; Modern dönemde ise Loyolalı Aziz Ignatius ve Aziz Francis Xavier gibi yeni azizler ortaya çıkmıştır.

EDEBİYAT

Bask Bölgesi'ndeki edebiyat, Baskça, İspanyolca ve Fransızca yazılmış edebiyatı ifade edebilir.Tarihsel olarak mevcut Fransa-İspanya sınırının her iki yakasındaki bölgenin birincil dili olan Baskça, bazı kısa şiirler, mektuplar ve notasyonlar dışında, erken Modern Dönem'e kadar yazılmaya yatkın değildi. Hikayeler ve şiirler sözlü gelenekle nesilden nesile aktarıldı.16. yüzyıldan itibaren yazılı eserler için resmi İspanyolca ve Fransızca dilleri tercih edildi. Ancak matbaanın gelişi, ilk parlak Bask edebiyatının filizlenmesine izin verdi.

Kraliyet Bask Derneği, 18. yüzyılın sonlarında sanat ve edebiyatı destekledi. Bask edebiyatının büyük bir kısmı Romantik tarihi romanlardı ve özellikle Baskçada, İkinci Cumhuriyet dönemine kadar sıklıkla Katolik telkini amaçladı, ancak oyunlar, lirik şiirler ve basın makaleleri de üretildi.

Savaş sonrası verimsiz yılların ardından, çağdaş Avrupa edebiyatının çizgisinde yenilikçi bir akım başlatan yeni bir nesil ortaya çıktı. Bunlar arasında varoluşçuluktan etkilenen Baskça yazan yazarların yanı sıra toplumsal gerçekçilikleriyle yazan yazarlar olmuştur.

MÜZİK

Bask Bölgesi'ndeki müzik, tarihi karakteristik çalgılarından ve şarkı söyleme geleneklerinden, modern Avrupa bağlamına uygun çok çeşitli müzik seçeneklerini içerecek şekilde evrilmiştir. Popüler melodiler geleneğiyle yakından ilişkili olsa da, kullanılan melodiler genellikle yaygın bir Avrupa halk müziği mirasının varyasyonlarıdır. Aydınlanma Çağı ve Kraliyet Bask Topluluğu'nun gelişiyile birlikte geleneksel melodilerine daha fazla saygınlık kazandırmak ve teknik olarak geliştirmek gibi daha üst düzey bir müzik oluşturma girişimleri görülmüştür.

Üst sınıflara hitap eden daha sofistike bir müziğe doğru bu eğilim, 20. yüzyılın başlarında, Jesus Guridi veya Jose Maria Usandizaga'nın Fransız Bask Maurice Ravel ile dostluk bağları ile Bask temalı operalar ve operetler sunmasıyla altın çağını yaşadı. Opera altın çağına doğru ilerlerken yerel korolar ve ochoteler de gelişti. Bu dönem, kostümcülüğün ve genel olarak milliyetçi motiflerin güçlü bir şekilde etkilendiği bir dönemdir.

1960'ların başında, Bask müzik canlanmasının tohumları, ideallerini söylemeye istekli genç figürlerle Fransız-İspanya sınırının her iki yakasında ekildi ve gitar müzik aleti olarak kullanıldı. Radyo ve televizyon çok sayıda grup için sıçrama tahtası oldu ve 80'lerin başında punk müziği bir yükseliş gördü, birçok pop-rock grubu kendi yollarını belirledi ve hatta uluslararası hale geldi.

SPOR

Bask sporu, Avrupa ülkeleri çizgisinde gelişmiştir. Orta Çağ oyunlarından ve toplum içi ve toplumlar arası rekabet ve mücadelelere dayanan kırsal sporlardan kaynaklanan Bask yerel sporları, günümüze kadar uzmanlaşmış ve çeşitli başarı dereceleriyle genişlemiştir. Hentbol ve kürek yarışları oldukça popülerken, geleneksel bowling veya delik delme sporları büyük ölçüde yerel düzeyde kalmış ve ara sıra düzenlenen etkinlikler ve kutlamalarla sınırlı kalmıştır.

Futbol, Rugby, Dağcılık (tepe yürüyüşü, trekking) Bask bölgesinin tarihinde köklü geçmişleri olan imza sporlarıdır.

Kaynakça

- 1- [Wikipedia.org](https://www.wikipedia.org) - Bask Country
- 2- Institute Cultural Basque
- 3- [Trask, RL](#) *Bask Routledge Tarihi* : 1997
- 4- [Euskara Kultur Elkargoa- Bask Kültür Vakfı](#)
- 5- [Bask Kültür ve Tarihi Ansiklopedisi.](#)
- 6- [Euskonews, Bask Kültürü ile ilgili dergi yayını.](#)